

W drugiej połowie XIX wieku Kłodzko sukcesywnie zaczyna się rozrastać daleko poza obręb miejskich murów, gdyż traci swój strictly militarny charakter.

Powstają wówczas m.in. wodociągi (1886), doprowadzona zostaje tu linia kolejowa (1874), zbudowane zostaje więzienie (1887) i sąd (1897). Ten etap rozwoju zatrzymał wybuch I wojny światowej, a później kryzys okresu międzywojennego, ale życie w leżącym na uboczu mieście, nawet w czasie globalnych kryzysów, toczy się w miarę normalnie.

Podczas II wojny światowej w kłodzkiej twierdzy mieści się osławione więzienie, miejsce kaźni jeńców i niemieckich dezertersów, a od **1944 roku** również fabryka zbrojeniowa koncernu AEG produkująca części do U-bootów oraz rakiet V1 i V2. **2 czerwca 1945 roku** władzę w Kłodzku przejmuje polska administracja, a Niemcy zostają w większości wysiedleni.

Z najważniejszych wydarzeń okresu powojennego trzeba wymienić akcję zabezpieczania kłodzkiej Starówki w **latach 1958-1976** oraz „powódź tysiąclecia” z **1997 roku**, kiedy to w nocy z 7/8 lipca w wyniku ulewnych deszczy woda w Nysie Kłodzkiej podniosła się o ponad 8,7 m powyżej zwykłego poziomu, wylewając się na ulice,

gdzie zniszczyła wiele budynków zwłaszcza w obrębie Wypływu Piasek oraz we wschodniej części miasta.

Ślady wielu z tych wydarzeń, choć może na pierwszy rzut oka ich nie widać, są w Kłodzku obecne, więc w atmosferę ponad 1000-letniej historii miasta możemy wczuć się niemal na każdym kroku.

Słynne postaci związane z Kłodzkiem:

- **św. Wojciech (956-997)** – jego ojciec Sławnik był w X wieku właścicielem Kłodzka
- **Arnošt z Pardubic (1297-1364)** – urodzony i pochowany w Kłodzku pierwszy arcybiskup Pragi i twórca Uniwersytetu Karola w Pradze
- **Anna Zelenay (1925-1970)** – kłodzka poetka
- **Emil Czech (1908-1978)** – polski żołnierz, który w dniu zdobycia Monte Cassino w 1944 roku, odegrał na gruzach klasztoru hejnał mariacki

GMINA MIEJSKA
KŁODZKO

Urząd Miasta w Kłodzku

pl. B. Chrobrego 1, 57-300 Kłodzko
tel.: +48 74 865 46 00, fax: +48 74 867 40 62
umklod@um.klodzko.pl
www.klodzko.pl

foto: Marlena Salska, Tomasz Gmerek

KŁODZKO

www.klodzko.pl

dzieje miasta

Kłódzko to najstarsze i największe miasto Ziemi Kłodzkiej. Jego rozwój i znaczenie kształtowało strategiczne położenie między doliną Nysy Kłodzkiej a Górą Forteczną (369 m n.p.m). Od średniowiecza miasto było centrum komunikacyjnym o charakterze handlowym i obronnym.

Dzieje Kłódzka to wspólna historia Czechów, Niemców i Polaków, katolików, protestantów, Żydów, rzemieślników, kupców, zakonników i żołnierzy. Na styku kultur, religii i profesji przez stulecia rozwijało się miasto, które dzisiaj jest jednym z najpiękniejszych miast Dolnego Śląska i centrum kulturalno-turystycznym pogranicza polsko-czeskiego.

Pierwsza odnotowana wzmianka o Kłodzku pochodzi z „Kroniki Czechów” Kosmasa. Podaje on, że w **981 roku** zmarł ojciec św. Wojciecha, czeski książę Sławnik, w którego posiadaniu był leżący przy rzece Nysa gród o nazwie Kłodzko. Jednak archeologiczne znaleziska i historyczne przekazy dotyczące tych terenów przekonują, że w miejscu usytuowanym na szlaku bursztynowym, między Czechami a Polską, gród musiał istnieć już dużo wcześniej.

W **XI wieku** Kłódzko jest przedmiotem częstych zatargów polsko-czeskich, więc co kilka lat przechodzi na przemian z rąk Piastów w ręce Przemysłidów. W **roku 1114** drewniany gród zostaje doszczętnie spalony przez czeskiego księcia Sobiesława, który już w **1129 roku** odbudowuje go w formie częściowo murowanej.

30 maja 1137 roku, na mocy układu pokojowego, Bolesław Krzywousty przekazuje Kłódzko Sobiesławowi i miasto na kilkadziesiąt lat trafia pod panowanie czeskie.

W **1200 roku** oprócz grodu w mieście funkcjonuje targ wraz z osadą targową, dwa kościoły i szpital. Lokacji miasta na prawie niemieckim między **1253 a 1278 rokiem** dokonuje czeski król Przemysław Ottokar II; najstarszy zachowany dokument z **miejską pieczęcią** pochodzi z **1305 roku**. W **XIV wieku** Kłódzko nękane jest licznymi kataklizmami: epidemie, pożary i powódzie, z których najbardziej dotkliwa ma miejsce w **roku 1310** i pochłania ponad tysiąc ofiar. Mimo tych trudności miasto przeżywa wówczas rozkwit gospodarczy, głównie za sprawą nadawania kolejnych przywilejów. Kłódzko posiada w tym czasie jedną z najlepszych na Śląsku szkół i bibliotekę klasztorną, rozwijają się cechy rzemieślnicze, których jest już ponad 30.

Początek **XV wieku** to czas wojen husyckich; w **1428 roku** Kłódzko opiera się szturmującym miasto oddziałom husytów, ale już w roku **1453** staje się własnością husyckiego króla Jerzego z Podiebradów, który w **1459** podnosi Ziemię Kłodzką do rangi suwerennego hrabstwa.

Wiek XVI to czas rozkwitu Kłódzka, ale też ponownie era częstych powodzi i pożarów. W 1526 roku miasto przechodzi we władanie dynastii Habsburgów, wśród których najbardziej zasłużył się książę Ernest Bawarski (od 1549 roku). W drugiej połowie wieku na terenie śródmieścia

znajdowało się 275 posesji, w tym wiele renesansowych murowanych kamienic. Zanim Kłódzko stało się jedną z aren protestancko-katolickiej wojny trzydziestoletniej (1618-1648) w mieście mieszkali prawie sami protestanci. W **1622 roku** trwające kilka tygodni oblężenie Kłódzka przez wojska walczące po stronie katolickiego króla Ferdynanda II, kończy się kapitulacją. Ogromne zniszczenia i straty ludzi pograżyły miasto na kilka dziesięcioleci w głębokim kryzysie gospodarczym. Natomiast dzięki sprowadzonym wtedy ponownie do Kłódzka jezuitom, kwitło tu szkolnictwo oraz życie intelektualne i kulturalne.

Kolejny ważny etap w dziejach miasta to czas **I wojny śląskiej** (1740-1742), która toczyła się między Austrią i Prusami. Spór o Śląsk przyniósł zwycięstwo Fryderykowi II Wielkiemu i w ten sposób w **1742 roku** hrabstwo kłodzkie znalazło się na ponad 200 lat pod rządami pruskim. **Kłódzko stało się miastem garnizonowym, a cały system fortyfikacji z twierdzą na czele zaczęto rozbudować i umacniać**, stawiając m.in. donżon. Mimo tak znakomitego systemu obrony w czasie wojen napoleońskich (1803-1815) Francuzi pod wodzą Hieronima Bonaparte po kilkumiesięcznych walkach w czerwcu **1807 roku** zmuszają obrońców twierdzy do kapitulacji. Wielka polityka sprawia jednak, że miasto pozostaje pod rządami Prus.

czy wiesz, że...

- według niektórych źródeł w 1398 roku w Kłodzku powstał jeden z najstarszych zabytków piśmiennictwa polskiego – *Psalterz floriański*
- w 1800 podczas swojej podróży po Śląsku przebywał w Kłodzku John Quincy Adams, późniejszy 6 prezydent Stanów Zjednoczonych
- ważnym zajęciem Kłodzkan było browarnictwo; w 1410 roku aż 190 domów miało przywilej warzenia tego trunku, a do 1945 roku w mieście istniało 8 browarów
- w Kłodzku nakręcono 18 i 21 odcinek serialu *Cztery pancerni i pies*